

1926

G O S P O D A R

Št. 3.

Kje je neumnost?

Na članke »Boj za obrestno mero«, ki jih je prinesel »Domoljub«, se je nekdo oglašil s pismom, v katerem pravi: »Če mi večja posojilnica ali kaka banka dá radevolje visoke obresti, ne bom toliko neumen, da bi denar vložil v domačo posojilnico za polovično ceno.« Neumen, da je torej oni, ki vlaga v domačo posojilnico denar za nizke obresti, ki bi lahko dobil v banki visoke obresti.

Poglejmo si to nekoliko od bližje. Po tem merilu bi bil neumen vsakdo, ki ne gleda pri vsem in povsod samo na svoj dobiček. —

Po tem merilu so neumni odborniki naših kmečkih posojilnic, ki opravljajo zelo odgovorno dolžnost in nimajo za to nikake nagrade, nasprotno kot člani posojilnice jamčijo za posojilnice enako drugim članom s celim svojim premoženjem.

Neumni so vsi tisti tisoči mož in fantov, žena in deklet, ki izvršujejo v eni ali drugi organizaciji brezplačno dolžnost odboralka ali odbornice, pa nimajo od tega nobenega dobička razen delo in trud in mnogokrat še gnočne žrtve.

Neumni so tisti, ki opravljajo razne javne funkcije ali v občinskem odboru ali v vaškem odboru ali v politični organizaciji ali kot cerkveni ključarji, pa nimajo nič od tega razen delo in zamudo časa, pa mnogokrat še po nepotrebnem sitnosti in zamero.

Neumni so po tem merilu vsi delavci, ki plačujejo tedensko za svojo stanovsko organizacijo od pičle plače dosti visoke prispevke, pa osebno nimajo nobenega dobička, dobiček ima od tega samo celota, samo dobro organiziran delavski stan, ki zna varovati svoje koristi.

Če pa to merilo pogledamo nekoliko bolj natančno, vse to ni neumnost, ampak je čisto nekaj drugega: smisel za skupnost ali s tujo besedo solidarnost, smisel za družabno odgovornost in družabne dolžnosti. To pa ni neumnost, ampak je zelo umestna in potrebna dalekovidnost.

Ravno tisti, ki misli da je moder, ako krošnjari pri bankah s svojim denarjem zaradi visokih obresti, tisti ni moder, ampak je zelo, zelo kratkoviden. Naj le samo premisli, ako bi bili tako kratkovidni vsi kmetje, kje pa bi bili danes? Ne bi imeli niti ene zadruga, niti ene posojilnice, niti enega društva, ker bi se vsak izgovarjal: »Saj nisem neumen, da bi jamčil s celim premoženjem za zadrugo. Saj nisem neumen, da bi nosil denar v domačo posojilnico. Saj nisem neumen, da bi hodil ponoči in v blatu v društvo, ko lahko ležim doma pri topli peči itd. itd.«

Ni to prava modrost, ampak je taka kratkovidnost, da je slepa ne le za vsako solidarnost stanu, slepa je tudi za svojo lastno korist v bodočnosti. Za svojo lastno korist pravim radi tega, ker tisti, ki radi višjih obresti nalaga denar v banke, lahko posled nesreče ali kakega drugega vzroka

prav kmalu pride v stisko, da bo sam nujno rabil posojilo. Takrat seveda ne bo šel k banki, ker ima banka previsoke obresti. Takrat se bo zatekel k domači posojilnici, ki ima nizke obresti. Toda kako bi posojilnica dala posojilo po nizkih obrestih, ako bi bili vsi taki kot on, da brezpogojno zahtevajo za svoje naložbe visoke obresti?

Solidarnost, ki jo je družbi dolžan posameznik, ki jo je dolžan kmetiskemu stanu kmet, pa ni samo potreba dotičnega stanu, ampak je tudi udejstvovanje praktičnega krščanstva. Krščanstvo ni nekaj takega, kar je samo za praznik, samo za v cerkev. Krščanstvo mera biti praktično, hoče biti izvrševano v delavnik, pri delu, v gospodarstvu. To krščanstvo zahteva, da kmet, ki ima denar, ta denar nalaga v posojilnici, ker s tem pomaga kmetu, ki je v stiski in bedi. Zato pa kmetške posojilnice niso špekulacijski zavodi, ampak torišče za varčnost z denarjem in za pomoč nujno potrebnim kmetom s cenjenimi posojili.

Dr. Korošec je imenoval tiste, ki nočejo poznati potrebe stanovske solidarnosti, odpadnike kmetškega stanu. Glede potrebe, da se krščanska načela uvažujejo tudi v gospodarskem življenju, pa je zapisal to-le: Treba je voliti med brezobzirno sebičnostjo in med krščansko ljubeznijo, ki ne pusti kmetškega popotnika, ki so ga oropali in slekli kapitalistični razbojniki, ranjenega ležati na cesti, ampak mu samaritanski pomagati.«

Tisti, ki smatra za neumno, ako se denar vlaga v domačo posojilnico po nižji obrestni meri, pa nima prav nič samaritanskega. On vidi kmetškega popotnika ranjenega na cesti, pa mu noče pomagati, temveč hiti le za svojim dobičkom in vidi le svoj dobiček, za nesrečo svojega bližnjega pa je slep in za njegove klice na pomoč je gluh.

Kalijeva gnojila v vinogradu.

Kalij kot hranilo vsebuje kajnit 12 do 15 odstotkov, kalijeve soli 20 do 42 odstotkov in klorov kalij do 52 odstotkov. Dandanes rabimo pri nas najraje 42odstotno kalijevo sol, v kateri nam pride kalij najceneje. V kalijevi soli, ki jo dobimo po 1.50 Din za kg, stane 1 kg kalija 3.57 Din, v kajnitu pa, ki se ga dobi za 1 Din kg, stane 6.66 Din. Torej je kalij v kajnitu skoraj dvakrat tako drag kakor v kalijevi soli.

Kalij utrjuje trsni les, tvori krepke temnozelenne liste in pospešuje tvorbo sladkorja. S pomočjo kalija postanejo trte odpornejše proti slani in mrazu. S poskusi se je dognalo, da so trte, ki so bile pravilno gnojene s kalijem, dobro prestale mraz tudi 3 stopinje pod ničlo, medtem ko so negnojene rastline pozeble. S pravilnim kalijevim gnojenjem dosežemo 1 do 1 in pol odstotka več sladkorja v grozdju, nasproti grozdju iz trt, ki nimajo dovolj kalija na razpolaganje. Torej kalij izboljša tudi kakovost pridelka.

Kanadka.

Kanadko bi dandanes že moral poznati vsak sadjar, kajti ni ga jabolka, ki bi bilo tako značilno že po obliki, po barvi, pa tudi po okusu kakor je baš kanadka. Poleg tega je ta vrsta razširjena po vsem svetu, ker zaradi svoje posebne dobrote zavzema med neštetihi namiznimi vrstami prvo mesto in uživa v sadni trgovini svetovni sloves.

Kanadka je debelo jabolko bolj ploske oblike in izrazito peterorobo. Koža je deloma hrapava, deloma gladka, na drevesu svetlo rumena, včasih do polovice rjasta. Dobro se razločijo po koži črnkaste pike, s katerimi je posuta. Plodovi, ki rastejo prav na solncu, imajo rdečkasto zagorelo lice. Meso je rumenkasto, včasih vleče tudi na zelenkasto. Ko je godno, je izredno prhko, sočno in jako prijetnega, sladkokislatega vinskega okusa. Kanadka zori v oktobru. Zelo napačno je, ako jo trgamo prerano, kajti potem v shrambi tako vene, da izgubi polovico vrednosti. Kanadke bi morali spravljati najnazadnje, ko je vse drugo sadje že pospravljeno. Prav pozno obtrgana in shranjena v primerno vlažni shrambi, pa ostane sveža in sočna do aprila ali še dalje. Za obtiske kanadka ni posebno občutljiva, zato je kaj imenitna za prevažanje. Zbok vseh teh naštetih dobrih lastnosti je kanadka ena izmed najboljših in najdražjih sort.

Kakor plod, prav tako je tudi drevo kanadke tako značilno, da ga že od daleč lahko spoznamo bodisi ko je zeleno, ali pa pozimi, ko je golo. Ima namreč jako velike, okroglaste, usnjate, temnozelenne liste, tako da se njeno zelenje močno loči od drugih vrst. Zlasti je ta razlika očitna na jesen, ko začne listje drugih vrst bledeti, kanadka je pa še vedno temnozeleno. Vrh je redek, vejevje pobešeno. Dolge, skoro vodoravne veje so vseskozi na gosto obrastene s prav kratkim rodnim lesom. Cvete pozno in izredno dolgo, tako da malokdaj pozebe v cvetu.

Kanadka ne uspeva povsod. Dobro se ponaša le v rodovitni, globoki zemlji in v bolj zavetnih legah. V slabi, suhi zemlji in v mrzlih krajih se ji prav radi suše vrhovi in ugonablja jo rak. Ako pa ji ugaja podnebje, lega in zlasti zemlja, je zelo rodovitna in rodi zelo enakomerno prvovrstno sadje. Kanadka je pri nas že od nekdanj vpeljana in precej razširjena. Žal, da se še vedno dobe sadjarji, ki je ne poznajo in ne vedo ceniti njenih vrlin. V Tunjcah nad Kamnikom jo goje v veliki množini. Pravijo ji »liberman«.

Ontario.

To je novejša ameriška sorta, ki je pri nas že precej razširjena. Jabolko je debelo, ploščato, na drevesu zeleno, neznatne barve. Ko pa je godno, lepo porumeni, na solnčni strani pa živo pordeči. Belo, nežno meso je jako sočno, kislatega in nekoliko dišavnega okusa. Godno je šele po

zno pozimi in na pomlad. Sveže in sočno ostane tje do kresa. Zaradi svoje izredne trpežnosti je ontario jabelko za pomlad in poletje. V količkaj primerni shrambi tudi ne vene in ne gnije rado. Udarci od toče pa mu jako škodujejo. Tako pokvarjeno ni za daljše shranjevanje. Tudi sicer je plod precej občutljiv za zunanje poškodbe.

Drevo ima zdravo in čvrsto rast in je zelo skromno in izredno rodovitno. Raste povsod, kjerkoli se uspevajo jabolane. Pomniti pa je, da v toplejših krajih, v ugodnejših legah in v dobri zemlji rodi tem obilnejše in tem lepše plodove. Cvete pozno in je cvetje precej neobčutljivo za pomladne mrazove. Plodovi se dobro drže na drevesu. Drevo je zdravo in odporno za bolezni. Opazili pa so ponekod, da mlado drevje v drevesnici ob hudih zimah pozebe. Cepljena pa v vrh, nikoli ne pobeze. Posebno primerna je ta sorta za precepljanje starejših jablan, ker najkameje tretje leto po precepljenju že zarodi in potem rodi redno in obilo.

Ontario je sorta za vse razmere. V Evropo so ga vpeljali šele okoli l. 1880., pa je danes že povsod znana in čislana. Goje jo tudi pri nas po vseh drevesnicah.

Gospodarske drobtine.

g Pospoševanje globekega oranja v Italiji. Pregosto obljudena Italija ne pridelata toliko žita, da bi mogla prehraniti svoje prebivalstvo. Letno mora uvažati iz Amerike, Jugoslavije in Rusije velikanske množine žita, ki stanejo milijarde lir, kar pomenja za italijansko trgovsko bilanco izdatno izgubo. Da poveča domači pridelek žita, je sedanja vlada izdala razne ukrepe, med katerimi je najvažnejši ta-le: Vsakemu kmetovalcu, ki s traktorjem (motornim plugom) izorje svojo zemljo 20 cm globoko, podeljuje italijanska vlada nagrade od 75 lir za vsak hektar; kdor jo pa preorje na 30 cm globoko, dobi celo 150 lir nagrade. Od tega ukrepa pričakuje italijanska vlada znaten povisek pridelka žita v državi.

g Močna umetna gnojila. Naša navadna umetna gnojila imajo v sebi razmeroma malo rastlinskih hranil. Tako ima n. pr. Tomasova žindra v 100 kg komaj 17—19 kg fosforove kisline in superfosfat 16—18 kg tega hranila, čilski soliter 15 in pol kg dušika, kajnit 13—14 kg kalija, apnov dušik 17—19 kg dušika, kalijeva sol 42 kg kalija itd. Sedaj pa prihajajo iz Amerike vesti, da so tam začeli izdelovati močnejša umetna gnojila, ki imajo v 10 kg do 75 kg hranilnih snovi. Naravno, da takih močnih gnojil potrebujemo mnogo manj na hektar nego dosedaj običajnih. Baje pripravljajo Amerikanci ta močna gnojila za Evropo, da bodo lažje konkurirali z domačimi gnojili, ker bodo le-ta transport čez vodo lažje prenesla nego slabejša gnojila.

g Razlika v teži pri krmiljenju prašičev. Dva prašičerejca sta kupila prašiče iz istega gnezda, da bi jih izredila in optala s tečno krmo. Oba soseda sta prašiče precej dobro krmila, toda z različnim uspehom. Prvi je pripravil prašiča tekem devetmesečnega pitanja na 170 kg, medtem ko je drugi sosed tekem celoletne dobe dosegel pri svoji živali komaj 125 kg žive

teže. Oba sta krmila k koruzo in krompirjem. Toda prvi kmet je prašiča pital razen s koruzo tudi precej časa s posnetim mlekom, pozneje za zeleno deteljo in otrobi. Drugi je pa opustil te vrste kimo. — Koruza in krompir vsebujeta precej škroba, primanjkuje jima pa beljakovin. Te dobimo v posnetem mleku, mladi detelji in v otrobih. Ta razlika v prehrani pri mladih prašičih v debi rasti, nam zadostno pojasnjuje hitri prirast enega in zaostalo prirast drugega prašiča. Drugi prašič radi pomanjkanja beljakovin in najbrž tudi fosforovo kislega apna (poklajnega apna) ni mogel zadostno izkoristiti škroba, ki ga je dobival v koruzi in krompirju, zaradi tega je zaostal v rasti.

g 350 let krompirja. Letos praznujemo 350 letnico, odkar so iz Amerike prinesli v Evropo krompir. Dandanes pozna to najvažnejše hranilo že vsak človek, kajti ne služi samo za prehrano ljudem in živalim, ampak tudi za izdelovanje žganja in škroba. Na Kranjsko ga je vpeljala in razširila Kmetijska družba okrog leta 1770, ki je kmetovalcem podeljevala nagrade za njegovo saditev in darila za najbogatejše pridelke.

Denar.

g Uradni kurz za marec 1926. Finančno ministrstvo je za mesec marec 1926 uredilo sledeče kurze: napoleonor 218, turška lira 247, angleški funt 276, dolar 56.85, kanadski dolar 56.60, nemška marka 13.80, poljski zlat 7.65, šiling 7.98, 100 francoskih frankov 207, 100 švic. frankov 1093, 100 italijanskih lir 229, 100 belgijskih frankov 238, 100 holandskih goldinarjev 2270, 100 rumunskih lejev 24.30, 100 bolgarskih lejev 40, 100 danskih kron 1475, 100 švedskih kron 1520, 100 norveških kron 1190, 100 španskih pezet 800, 100 grških draham 80, 100 čeških kron 169, 1 milijon madžarskih kron 795 Din.

g Položaj dinarja. Dinar se je ustalil in je skoraj ves teden veljal v Curihu 9.125 centimov. Bistvenih sprememb v tujih devizah ni bilo. Povpraševanje po tujih valutah je bilo tako močno, da je morala Narodna banka posredovati in kriti veliko potrebo po inozemskih valutah.

Cene.

g Ljubljanska blagovna borza. Na ljubljanski blagovni borzi postaja vedno bolj živahno in kupčije se razvijajo zelo povoljno. Promet je od meseca do meseca večji. Prodaja se blago v vagonških dobavah, po cenah določenih za 100 kg, postavljeno na odpremi (nakladalni) postaji v vagon ali pa na mejo, kakor je pač označeno pri posameznih vrstah blaga. V zadnjih dneh so se plačevale nastopno cene: Pšenična bačka, 76—77 kg težka, na nakladalni postaji 290; rž medjimurska postavljena v Ljubljano 200—225; ječmen 63 kg težak v Ljubljani 185; oves bački na naklad. postaji 185, postavljen v Ljubljano 217.50, oves slavonski, zdrav, rešetan, v Vinkovcih 185; koruza času primerno suha, postavljena v Postojno 155 do 158, bosanska v Ljubljani 165, umetno su-

šena na naklad. postaji 140, medjimurska v Čakovcu 162; ajda prekmurska, postavljena v Ljubljano 270; proso prekmursko v Ljubljani 225; otrobi drobni na slavonski postaji 120 Din.

g Borza lesa v Ljubljani. Kupčija z lesom se še ne more razviti, ker vlada v Italiji pomanjkanje denarja. Vendar se je trg v zadnji dobi nekoliko bolj poživljal nego v januarju. Na ljubljanski blagovni borzi se je zadnje dni za en kubičen meter lesa raznih vrst pri vagonškem odjemu, postavljenega v vagon na oddajni postaji ali pa na mejo, plačevalo te-le cene: Bukovi testoni monte na nakladalni postaji 480; bukovi plohi I. in II. vrste postavljeni na mejo 500; hrastovi plohi na meji: obrobjeni 1250, neobrobjeni 1100; orehovi plohi na nakladalni postaji 1100; hloidi smrekovi v Domžalah 250, lipovi na naklad. postaji 500, gabrovi na naklad. postaji 430, javorjevi na naklad. postaji 450; deske smrekove in jelkove v Postojni 460; bukovi železniški pragovi, razne velikosti 25—30 Din za komad, smrekove neodrgnjene na nakl. postaji 4.85 Din za komad; bukova drva suha na nakladalni postaji 22 Din za 100 kg, napol suha postavljena na mejo 17.50 Din za 100 kg.

g Ljubljanski trg. Cene so ostale precej nespremenjene, le zelenjava je nekoliko padla, ker se bliža pomlad. — Meso in mast: goveje meso kg 15—19, teletina 17—20, svinjina 20—25, slanina 19—20, mast 26—27.50, kostrunovo meso 14—15, kozličje 18—20, konjsko 6—8 Din. — Perutnina: kokoš za komad 25—35, petelin 30—40. — Mlečni proizvodi: mleko liter 2—3, surovo maslo kg 40, čajno 50—55, kuhano 45, bohinj. sir 36 Din. Jajca par 1.75—2.25 Din. — Žito in moka: Moka 30. za kg 5.75, otrobi 2 do 2.50, koruzna moka 3.50—4; pšenica 3.50 do 3.60, rž 2.60—2.90, ječmen 2.40—2.60, cves 2.45—2.60, koruza 2.10—2.15, ajda 3 do 3.25, fižol 3.50—3.60, grah 4—6, leča 6, krompir 1.25—1.50 Din za kg. — Krma za 100 kg: seno sladko 75—80, polsladko 60, kisló 50, slama 50 Din.

g Položaj na tržišču jaje. Proizvodnja jaje v državi se je spričo ugodnega vremena pričela večati. Zaradi tega so tudi cene ostale, tako da se v Sloveniji na drobno dobe tudi že po 0.75 Din komad. Boljše blago se prodaja pri nas na drobno po 1 do največ 1.25 Din komad. Nakupne cene so v državi povprečno po 1 Din. Povpraševanje iz inozemstva je prav majhno, ker je povsod velika produkcija. Cene povsod padajo.

g Cene sladkorja. Na svetovnem trgu so cene sladkorja zopet padle, ker kaže letina na Kubi, da postane rekordna. Pod utisom teh vesti je bil tudi naš sladkorni kartel primoran znižati cene sladkorju za 10 par pri kg.

Živina.

g Živinski sejem v Mariboru 23. t. m. Ta sejem je bil jako dobro obiskan in kupčija živahna. Prignanih je bilo 611 glav in sicer 13 konjev, 215 volov, 368 krav in 6 telet. Od tega je bilo prodanih 318 glav, od tega Avstrijo 41, za Italijo 69 koma-

dov. Cene za kg žive teže so bile te-le: debeli voli 8—8.50 Din, poldebili 7—7.50 Din, biki za klanje 4—6.25 Din, klavne krave debele 6.50—7 Din, krave za klobasarije 3—4 Din, molzne in breje krave 4.50—6.50 Din, mlada živina 5.25—7.75 Din. Mesne cene: govedina 8—19 Din, teletina 12.50—20 Din, svinjina 12.50—27 Din

g Prašičji sejem v Mariboru 26. t. m. Od 123 prignanih prašičev je bilo prodanih 74 komadov. Cene so neznatno poskočile in vlada zlasti po težkem blagu spričo bližajočih se velikonočnih praznikov večje povpraševanje. — Povprečne cene so bile: pujski 5—6 tedno stari komad 150—200 Din, 7—9 tednov 225—250 Din, 3—4 mesece 350—380 Din, 5—6 mesecev 400—480 Din, 8—10 mesecev 550—600 Din, eno leto stari 1500—1700 Din; kilogram žive teže 10.50—12.50 Din, mrtve teže 15—17 dinarjev.

g Zagrebški tedenski sejem. Domače živine se je prignalo še precej, manj pa bosanske. Za inozemstvo so se kupovali samo prašiči in sicer za Nemčijo in Belgijo, zato so cene tem poskočile. Cene slabim vrstam so padle za 1 Din pri kg. Konjski sejem je bil dobro obiskan. Kupovalo se je za Slovenijo in Italijo, a tudi medsebojna kupčija je bila precej živahna. Cene konjem so padle. Plačevali so se: voli I. 9.50—10.50 Din, II. 8—8.50 Din, III. 6.50—7.50 Din; krave domače 7—8 Din, teleta 7—10 Din; prašiči 12—12.50 Din, zaklani 15—16.50 Din.

Razno.

g Izvoz živine na obmejni postaji Bohinjska Bistrica. Kmetijsko ministrstvo je

vsled posredovanja poslanca g. Dušana Serneca izdalo naredbo, glasom katere se v Bohinjski Bistrici ustanovi obmejna veterinarska postaja za izvoz, uvoz in prevoz živine ter surovin od živine med našo državo in Italijo. Na tej postaji bo do nadaljnjega vršil veterinarske posle obmejni veterinar z Jesenic. — S to naredbo je vendar enkrat rešeno to za bohinjski kot kakor tudi za celo Gorenjsko tako važno vprašanje, za katero so se naši tamošnji živinorejci potegovali že leta in leta. Sedaj jim bo vsaj mogoče svojo živino odprodajati v Italijo, kar so dosedaj ovirali visoki prevozniki stroški čez Rakek.

g Vinski sejem v Št. Ilju v Slov. Goricah se bo vršil od 22. do 23. marca t. l. v dvorani Dimnik pri kolodvoru ob 10 dopoldne. Posetniki sejma bodo imeli polovično vožnjo. Priglašeni je doslej za sejem 250 vrst vin.

g Nov zakon za pospeševanje živinoreje. Kmetijsko ministrstvo izdeluje nov zakon o pospeševanju živinoreje, ki mora biti izdelan in predložen v najkrajšem času.

g Padanje cen zemljišč v Vojvodini. Iz Nov. Sara poročajo, da cene zemljišč v Vojvodini zelo padajo. Tekom enega leta so nazadovale za več nego 80 odstotkov. Vzrok temu je zmanjšanje dobičkanosti kmetijskih posestev.

g Cene hmelja v Žatcu na Češkem. Kupčija se le polagoma razvija. Zadnje dni so se gibale cene med 4000 do 4200 čeških kron, za fino blago do 4300 Kē. za 50 kg. t. j. v dinarjih za 1 kg 136 do 143 — 146 dinarjev.

g Hmeljarna v Žalcu. V središču našega hmeljarstva v Žalcu je bila 1902. l.

ustanovljena zadruga v namen, da se sezida poslopje za vkladanje, pravilno banjanje in strokovno prepariranje hmelja, kakor to žele in zahtevajo hmeljski prekupci. Pobudo za sezidanje takšnega poslopja je dala Hmeljarsko društvo v spoznanju in prepričanju, da je to v izpolnitve umnega hmeljarstva v Savinjski dolini neobhodno potrebno ter ga krstilo za Hmeljarno.

Pred ustanovitvijo tega zavoda so morali hmeljski prekupci opravljati vse manipulacije s hmeljem v drugih krajih na Češkem in v Nemčiji, kar jim je povzročalo mnogo stroškov in drugih neprilik. Sedaj se vse to delo vrši pravilno v Hmeljarni. Hmeljarna v Žalcu je s svojim solidnim poslovanjem šele ustvarila središče, iz katerega gre naš hmelj h konzumentom, to je naravnost v pivovarne, ki ga šele tako spoznavajo kot blago našega izvora. Poslovanje Hmeljarne se širi od leta do leta tako, da postajajo njeni prostori pretesni, njene priprave nezadostne za velike njene naloge in zaradi tega se mora povečati in razširiti. Zato je občni zbor zadrugnikov dne 24. januarja soglasno sklenil, da se Hmeljarna že letos poveča. Vsa stavba se bo dvignila za dve etaži, priprave za prepariranje se bodo podvojile, dvigalnik in stiskalnice se bodo elektrificirale, ekshaustor za žveplene pline se bo izpopolnil, tako da se bo delazmožnost Hmeljarne dvignila na dvojno množino. Celotno to delo bo že tekom tega leta izvršeno. Prepričani smo, da bo povečana Hmeljarna v velik prosep našega hmeljarstva ter razširila glas o dobrem savinjskem hmelju daleč po svetu.

Današnje stanje slov. kmetijstva.

Gospodarska in socialna slika. — Napisal Fran Erjavec.

Če smo dejali v prejšnjem poglavju, da je bil položaj slovenskega kmetijstva neposredno po vojni razmeroma ugoden in da je bilo danih mnogo pogojev za njegovo končno ozdravljenje, pa danes nihče več ne taji dejstva, da se je ta položaj v zadnjih letih neizmerno poslabšal in da mu zopet groze prav take krize, kakor jih je preživljalo v drugi polovici preteklega stoletja. Žal, da današnje stanje našega kmetijstva sploh ni mogoče popolnoma točno in izčrpno ugotoviti s potrebnimi številnimi pregledi, kajti država statistiko, ki je vir in podlaga vseh gospodarskih razmotrivanj, neverjetno zanemarljiva, toda že iz omih podatkov, ki so nam na razpolago, moremo uvideti, da stojimo pred krizo, ki ogroža gospodarski obstoj našega naroda.

Nobenega dvoma ni namreč, da smo Slovenci za enkrat še po znatni večini kmetiško ljudstvo zaradi česar je kmetiški stan tudi narodno, socialno in gospodarsko najvažnejši. Da je to res, nam dokazuje že statistika iz l. 1910., ki nam pove, da se je preživljalo prebivalstvo na predvojnem Kranjskem in v slovenskem delu Štajerske, katerega je bilo na 15.800 km² okroglo 1.027.000 takole:

s poljedelstvom in gozdarstvom . . . 671.000 duš ali 65.2 odstot.
z rudarstvom, obrtjo, ind. in trg. . . 225.000 duš ali 22.1 odstot.
z ostalimi poklici ali brez poklica . . . 130.000 duš ali 12.7 odstot.

V zadnjih 15 letih se je to stanje sicer nekoliko premaknilo v škodo kmetijstva in v korist obrti in industrije, vendar moremo s precejšnjo gotovostjo računati, da se preživlja tudi v današnji Sloveniji prebivalstvo, katerega je okroglo 1.065.000 nekako takole:

s kmetijstvom 671.000 duš ali 63 odstot.
z obrtjo, ind., rudarstvom in trgovino 256.000 duš ali 24 odstot.

z ostalimi poklici ali brez poklica . . . 138.000 duš ali 13 odstot. Iz tega razvidno, da živita še vedno skoro dve tretjini slovenskega naroda od zemlje, zaradi česar lahko trdimo, da smo Slovenci še po prav znatni večini kmetiški narod.

1. Posestne razmere.

Prav neugodna slika za naše kmetijstvo se nam že pokaže, če pogledamo površino Slovenije, ki meri okroglo 16.200 km² ali 1.620.000 ha kajti od te je odpadlo l. 1921-22 na:

poljedelska tla 836.358 ha ali 51.63 % (v vsej državi 42.13 %) gozdove . . . 690.633 ha ali 42.65 % (v vsej državi 30.58 %) nerodovitna tla 92.708 ha ali 5.72 % (v vsej državi 27.29 %) To znači, da zavzemajo v Sloveniji poljedelska tla komaj dobro polovico vse površine, gozdovi slabo polovico, nekaj malega je pa nerodovitnega sveta.

Res je, da so gozdovi veliko in prevažno naravno bogastvo vsakega naroda, toda za poljedelstvo v ožjem pomenu besede prihajajo v poštev le deloma, zaradi česar je že odstotek poljedelskih tal v precej neugodnem razmerju z odstotkom kmetiškega prebivalstva. Na vsakega prebivalca Slovenije odpadejo komaj dobre tri četrtnine hektarja (0.78 ha) poljedelske zemlje, kar pri nas nikakor ne zadostuje za preživljanje, a na vsakega kmetiškega človeka odpade komaj 1¼ ha (1.246), kar je za gospodarsko zdrav in trden kmetiški stan zopet mnogo premalo.

Še nazornejše se nam pokaže to pomanjkanje poljedelske zemlje, če pogledamo velikost naših kmetij. Za to pri nas za sedanjost sicer nimamo podatkov, a služi nam to v svrhu lahko še avstrijska statistika iz l. 1902. za predvojno Kranjsko in slovenski del Štajerske, kajti s tem ozemljem se po večini krije današnja Slovenija glede velikosti ter števila prebivalstva in vsak poznavalec razmer tudi ve, da se te razmere od tedaj niso bistveno izpremenile. Po tej statistiki je bilo torej

1. 1902. na označenem ozemlju skupno 144.688 kmetij in sicer v velikosti

0—1 ha	skupaj	34.285 ali 23.7 %
1—5 ha	skupaj	47.695 ali 32.95 %
5—10 ha	skupaj	25.574 ali 17.73 %
10—20 ha	skupaj	24.335 ali 16.8 %
20—50 ha	skupaj	10.912 ali 7.52 %
50—100 ha	skupaj	1.320 ali 0.9 %
in nad 100 ha	skupaj	567 ali 0.4 %

Ali z drugimi besedami povedano:

malih kmetov (0—10 ha) smo imeli . . .	107.554 ali 74.38 %
srednjih kmetov (10—20 ha) smo imeli . . .	24.335 ali 16.8 %
trdnih kmetov (20—50 ha) smo imeli . . .	10.912 ali 7.52 %
velikih posestev (nad 50 ha) smo imeli . . .	1.837 ali 1.3 %

Narodne igre.

Skoraj nikjer ni veselje ni zanimanje za narodne igre ali tekme tako razširjeno in priljubljeno kakor pri narodnih na severu Evrope. Pokrajine tam so zelo redko naseljene, oddaljenost od sela do sela je velika. In ker leži tam gori najmanj pol leta sneg, zato ni čudno, da so ljudje v nekaterih stvarih prav izberno izvežbani. Učenci morajo hoditi kilometre daleč v šolo, učitelji tudi; pismonoše nosijo pisna 20 do 30 kilometrov daleč in drčijo s smučmi tako hitro naprej kakor viak. Od časa do časa se zberejo najboljši smučarji in drsalcji skupaj v narodnih tekmah in poskušajo tam svoje moči in svojo sretnost. Za neko tako tekmovalno na Norveškem se je prigrasilo 600 smučarjev! Samo na razdaljo 50 kilometrov jih je nastopilo 150. Kako hitro grejo in letijo! Prav nič izrednega ni, če napravi kdo s smučmi 50 kilometrov v štirih urah. Samo malo pomisli, pa boš videl, kaj se to pravi. Ali pa drsanje! 500 metrov ti predraja v 44 do 50 sekundah, 5000 metrov v devetih minutah, 10.000 metrov v 10 do 20 minutah. In teh iger se udeležuje vse, staro in mlado, moški in ženske. Saj je dobila zadnjič na Finskem neko prvo darilo osemnajstletna deklica.

Naša najboljša žena, zlata mamica ter najsrčneje ljubljena tačca

JOSIPINA KNAPFELC

se je preselila, previdena s svetotajstvi za umirajoče, v 77. letu starosti, po mukopolnem trpljenju k svojemu večnemu plačniku. — Pogreb se vrši dne 2. marca t. l. ob 11. uri dop. iz hiše žalosti, v Šmihelu št. 35, na pokoplišče v Šmihelu. — Vsi, ki ste poznali zlato in plemenito srce pokojne, jo ohranite v najboljšem spominu ter molite za njo.

Šmihel pri Novem mestu, 1. marca 1926.

Franc Knapfelc, soprog. — Justina Lovrenčič, hči. Ivan Lovrenčič, zet.

Za Velikonoč nov klobuk

moram imeti! Kje naj ga kupim? - Najceneje ga kupiš v dobro znani trgovini klobukov

Jos. Pok nasl. A. Jamnik

LJUBLJANA, Stari trg št. 14.

Velika zaloga najnovjših novosti klobukov in čepic.

Iz tega pregleda je razvidno, da je pri nas ogromna večina kmetijskih posestev malih kmetij, zaradi česar upravičeno lahko trdimo, da smo Slovenci narod malih kmetov. In kdor količakaj pozna naše kmetijske razmere, ve, da se vsaj oni »kmetje«, ki imajo manj kot 5 ha zemlje, nikakor ne morejo preživljati zgolj s svojega posestva. In samo teh je, kakor vidimo, 81.980 ali 56.65 %, kar znači, da je najmanj dobra polovica slovenskih kmetijskih gospodarstev pasivnih. Res je sicer, da ima del teh razen prejemkov iz poljedelstva še kake druge redne dohodke, toda četudi prištejemo k tem vse one, ki imajo do 1 ha zemlje, nam ostane še vedno polna tretjina vseh slovenskih »kmetijskih«, ki ne donajajo lastnikom niti za zadostno preživljanje.

Cepljena požlahtnjena trta

Smederovka, Muškat, Hamburg, Prokupac, Ranjska in Italijanska Graševina, Malaga, Sasla beli in rudeči, Lisičina, Blatina in Žilavka na najboljši ameriški podlagi se dobi s polnim jamstvom glede pristnosti podlage, žlahtne sorte in kvalitete v trtnici »Mitinac« M. Obrenovića i Ž. Popovića, Smederevo. Cenike zahtevajte v Smederevu pri g. Žiki Popoviću, ekonomu, v Beogradu pri g. M. Obrenoviću, agr. inž., Poenkareova ulica 35.

Mr. Ph. RUDOLF RAMOR

lekarinar o LJUBLJANI, Miklošičeva cesta 36

naznanja p. n. občinstvu, da je svojo lekarno

preselil v palačo okrožnega urada za zavarovanje delavcev na isti cesti

nasproti sodne palače ter jo popolnoma na novo in moderno uredil.

Najbližja lekarna za one, ki prihajajo na glazni kolodvor!

Klobuk brezplačno

dobi 10. dama ako kupi novega v aka v modnem salonu E. DJUKANOVIĆ — Ljubljana, Sv. Petra cesta 27, poleg hotela Tratnik.

ČILSKI SOLITER

s 15.5 % dušika.

Najboljše dušično gnojilo za vse spomladne selve, posebno za slaba žita.

Dobi se pri vseh poljedelskih in gospodarskih društvih, v vseh prodajalnah veštačkih djubriv, skladiščih Ministerstva za poljedelstvo in vode in pri glavnem zastopniku za Jugoslavijo

g. Ivo Cerinčcu
Karlovac (Hrvatska).

Pojasnilo o uporabi in vsa navodila o pravnem gojenju daje brezplačno Delegacija Proizvajalca Čilske Salitre Poenkareova ulica 35 u Beogradu.



Belo platno

lastne manipulacije po silno znanih cenah n. pr. Celjako platno meter D 11"-, Slovensko 12"-, Vojnaško 14"-, Savinsko 15"-, Angliški šifon 16"-, Batist šifon 18"-; nadalje fino platno za rjuhe, kapne in prevleče, namizne prte, servijete in obrisače razpošilja letos

veletrgovina R. Sternecki, Celje št. 19

Zahtevajte vzorce in ilustrirani cenik z des 1000 slikami. Kdor pride v vlakom, dobi nakupu primerno povrnitev vojnje. Trgovci engro cen.

V Polšniku pri Litiji, poleg žup. cerkev, se prodaja novo-**hiša** še ne čisto izgotovljena, za 60 zgrajena tisoč dinarjev, ali se da v najem trgovcu ali konsumnemu društvu. - Lastnik: Josip KNEŽ, trgovec z meš. blagom, št. Jurij pod Kutom, p. Radeče pri Zidanem mostu. 1404

Pošljite naročnino!